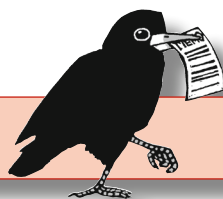

Korte Mededelingen

Vroeg broedende Futen in Amersfoort

Na de jaarwisseling van 2015 naar 2016 begon in Amersfoort een stel Futen aan een broedpoging. Er werden minstens vier eieren gelegd. Het nest lag midden in de Eem, vlak bij de bekende Koppelpoort. Het was 'verankerd' aan een ketting (met grote drijvende bollen) die net aan de westkant van de spoorbrug over het water was gespannen (dit om te voorkomen dat schepen uit de haven te dicht bij het snelstromende water van de stuw komen, op de plaats waar de beek in de Eem stroomt). Of deze broedpoging succesvol zou worden was niet zeker, want het betrokken futenpaar had al een geschiedenis achter de rug van mislukte broedsels. De oorzaak van dat falen is voornamelijk te wijten aan de slechte kwaliteit van hun nesten. Veel van het gebruikte nestmateriaal wordt opgedoken en heeft dus weinig drijvend vermogen. Daarnaast is er echter meer aan de hand geweest.

2014

Hoewel er op de Eem bij de Koppelpoort al jarenlang Futen zitten, is dit stel mij voor het eerst echt opgevallen toen het in 2014 eind februari met broeden begon. Voor mijn gevoel was dat al heel vroeg. Beide vogels waren in zomerkleed en het nest lag aan de westkant van de spoorbrug. De maanden erna is hun nest een paar keer gezonken of weggestormd, maar telkens begonnen ze weer enthousiast aan een nieuw nest. In juni lag dat aan de oostkant van de spoorbrug. Ik kon toen vanaf de fietsbrug in het nest kijken. Toevallig zag ik een keer het wisselen van broedvogel, en

Het paar probeert te broeden op een plastic dopje in plaats van op eieren, 15 juli 2014.
Foto: H. de Bruin.

Het eerste ei wordt waargenomen, 24 december 2015.
Foto: H. de Bruin.

ik hoopte ook te kunnen zien hoeveel eieren er in het nest lagen. Er was geen enkel ei. Wel werd er netjes een kleurig plastic dopje rechtgelegd. De broedende vogel ging daar voorzichtig op zitten. Eind juli kon ik weer in het nest kijken met hetzelfde resultaat. Helaas heb ik de afloop van deze vreemde broedpoging niet kunnen meemaken. Begin augustus is het nest bij een storm weggedreven, compleet met de Futen.

2014-'15

Pas half december 2014 verschenen er weer twee Futen bij de Koppelpoort. Omdat ze beide op exact dezelfde plek bij de spoorbrug sliepen waar ook het oude nest had gelegen, mogen we aannemen dat het dezelfde Futen betrof. Eén was in zomerkleed, de ander

Waarnemingen Futen in Amersfoort

Alle in dit artikel genoemde waarnemingen (en meer) van de Futen zijn terug te vinden op: <http://waarneming.nl/>. Daar zijn ook meer foto's van de waarnemingen te vinden.

Kies op de website bij Geografie als gebied: 'Eem - Amersfoort'; daarna als soort: 'vogels', als periode: 'vanaf 1-1-2014'. Klik op 'OK' en dan op 'fuut' van één van de fuut-waarnemingen en u krijgt een hele lijst met fuutwaarnemingen van deze locatie.

De eerste waarneming van vier eieren op het nest, 3 januari 2016.
Foto: H. de Bruin.

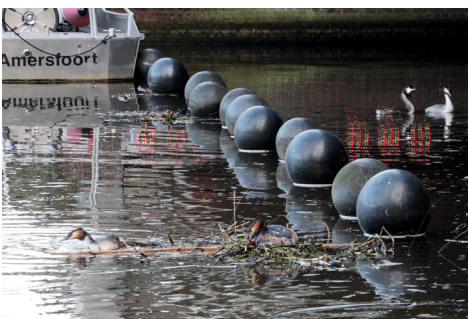
Het zojuist verlaten nest wordt geïnspecteerd door Waterhoentjes, 21 januari 2016.
Foto: H. de Bruin.

in winterkleed, en ze begonnen al snel met baltsen en met het bouwen van een nest. Die winter (2014-'15) werd de haven uitgebaggerd (tot circa 2 m diep), waarbij de Futen voorzichtig langs de schepen van de baggeraars moesten zwemmen. Ondanks de werkzaamheden bleven ze wel bij de spoorbrug aanwezig. Ook toen waren ze dus vroeg met nestbouw, al was de kwaliteit net zo slecht als het jaar ervoor. Telkens gaven ze hun pogingen op, maar een paar dagen of weken later begonnen zij steeds opnieuw. Om te helpen met het drijfprobleem heb ik in mei overleg met de gemeente gehad. Dit resulteerde in hulp van de Havendienst en er is toen een klein nestvlotje voor de Futen gelegd onder de spoorbrug in de Eem. Helaas waren de Futen net in de week ervoor verdwenen en werd het vlotje alleen gebruikt door een familie Meerkoeten. Ik heb het vlotje toen maar weer verwijderd. Wel is er in augustus in het korte grachtje aan de stadskant van de Koppelpoort een futennest geweest. Dat was op basis van hergebruik van een oud meerkoetennest.

Deze poging resulteerde in drie jongen. Of dit hetzelfde stel Futen betrof is niet zeker.

2015-'16

Half december 2015 verschenen er weer Futen bij de spoorbrug: één in deels winterkleed en de ander in zomerkleed. Ze begonnen direct met nestelen, baltsen en paren; het winterkleed van het mannetje werd verruild voor het zomerkleed. Eind december was het nest blijkbaar voldoende droog en ze begonnen met de eileg. Op 24 december heb ik waarschijnlijk het eerste ei gezien. Vanaf die tijd werd het nest aaneengesloten bezet. Tussendoor (op 27 december) is het nest een keer gezonken – zodat ze samen ijverig met extra materiaal het nest moesten ophogen. Op 28 december zag ik bevestigd dat het eerste ei was gelegd. Op 30 december zag ik twee eieren en ten slotte op 3 januari vier eieren. Dat is ook het aantal dat ik op 10 januari nog waarnam tijdens een wisseling van de op het nest broedende partner. Er waren niet meer eieren gelegd. Vanaf 13 januari was er

Overzicht van de situatie op de laatste broeddag met rechts (onder de spoorbrug) het tweede futenpaar, 20 januari 2016.
Foto: H. de Bruin.

Fuut met een jong op een vijver in de wijk Kattenbroek, 4 maart 2014.
Foto: H. de Bruin.

vreemd genoeg een tweede stel Futen bij de spoorbrug aangekomen, dat zich in de directe omgeving bleef ophouden. Er werd af en toe wat bedreigd, maar niet echt gevochten.

Op 16 januari bleek na een nacht met veel harde wind dat het nest was beschadigd en er nog maar twee eieren in lagen. Het nest werd hersteld en het broeden daarop ging rustig door, ook toen vanaf 19 januari een periode met lichte nachtvorst begon. Echter op 21 januari miste ik plots één van de Futen, de ander zat nog gewoon op het nest. Toen ik een uur later terugkwam was de tweede nog steeds weg, en verliet net de aanwezig Fuut het nest – er bleek geen enkel ei meer in te liggen. Het nest bleef onbeheerd en ze stond zelfs toe dat een aantal Waterhoentjes het nest inspecteerden. Ze klom zelf nog één keer op het nest, maar ging al snel weer te water. De volgende dag was ook zij verdwenen. Wat er precies is gebeurd is mij niet duidelijk geworden (er lag geen ijs in de Eem), maar misschien kunnen Futen merken dat een ei niet levensvatbaar meer is, en verwijderen ze dat dan uit het nest. Zonder eieren geen broedpoging, die hiermee helaas dus tot een teleurstellend einde kwam.

Vroege broedpogingen?

In hoeverre deze zeer vroege broedpoging een directe relatie heeft met het opwarmen van de aarde en de warmere winters is lastig te bepalen. Het zal vast geen uitzondering zijn. Dat blijkt ook uit mijn waarneming van begin 2014 in de wijk Kattenbroek. Toeval-ig zag ik toen begin maart in een vijver in die wijk ('Park Schothorst') een roepend futenjong zwemmen. Dat was een week na mijn waarneming van de – in mijn ogen vroeg broedende – Futen bij de Koppelpoort op de Eem. De start van het broeden voor die jonge Fuut zal dus ook rond de jaarwisseling moeten zijn geweest - waarmee de start van de broedpoging van eind februari op de Eem voor mij bij nader inzien toch helemaal niet zo vroeg meer leek.

■ Henny de Bruin, Amersfoort, e-mail: debru050@wxs.nl

Gooise Vogels

Op woensdag 1 februari 2017 was het precies vijftig jaar geleden dat de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken werd opgericht. In de loop van het jubileumjaar worden een aantal activiteiten gepland. Als eerste een jubileum-

avond te Ankeveen op 1 februari. Tijdens die avond werd onder andere het boek 'Gooise Vogels' gepresenteerd, de nieuwste uitgave van de werkgroep.

Deze jubileumuitgave is een vogelboek voor en door vogelaars uit het Gooi en omstreken. Het boek past in een lange traditie, want op of rond elk kroonjaar publiceert de werkgroep een boek. De kern van het boek is een reeks beschrijvingen van vogels uit het gebied. Daaraan hebben 44 leden bijgedragen. Er zijn 94 vogelsoorten beschreven. Deze beschrijvingen zijn heel gevarieerd, vaak met persoonlijke ervaringen en interessante feiten en informatie over de biotoop en levenswijze. In het boek zijn ook twee algemene hoofdstukken opgenomen. Het eerste is een hoofdstuk over het landschap tussen Vecht en Eem, met veel informatie over de geschiedenis van het landschap. Dit hoofdstuk is geschreven door Piet Bakker, kenner van natuur en landschap van het gebied. Het tweede algemene hoofdstuk gaat over excursiedoelen en biotopen tussen Vecht en Eem. Dat laatste deel is geschreven door Dick Jonkers. Het boek is

Nadat hij aan mevrouw Boersen-de Jong, wethouder en locoburgemeester van Blaricum het eerste exemplaar van 'Gooise Vogels' had overhandigd, bleek dat zij nog een verrassing voor Dick Jonkers in petto had: hij kreeg een koninklijke onderscheiding opgespeld.
Foto: Hugo Weenen.